

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КУЛЬТУРИ
«ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»**

Серія «За крок до планування»

Орієнтири - 2020

**Методичні матеріали
до планування роботи бібліотек**

Випуск 1

Маріуполь, 2019

УДК 023-047.74(072)

О-68

О-68 Орієнтири-2020 : методичні матеріали до планування роботи бібліотек
[Текст] / уклад. М. Л. Шевцова ; оформ. Ю. В. Шалаєва ; ред. Л. В. Козінченко,
О. А. Кузьміна ; відповід. за випуск Ю. С. Василенко ; Комун. закл. культури
«Донецька обласна бібліотека для дітей», Маріуполь, 2019. – Вип. 1. – 27 с. –
(Серія : За крок до планування)

Шановні колеги!

Планування роботи – складова частина управління бібліотекою, його серцевина, спрямована на визначення перспективних та поточних цілей і завдань бібліотеки. Основною метою планування є оптимальне за часом і якістю виконання завдань бібліотеки, максимальна мобілізація для цього всіх необхідних ресурсів.

Воно полягає у визначенні:

- ♦ цілей і завдань роботи бібліотеки, основних напрямків її діяльності;
- ♦ тематики, змісту, форм і методів роботи;
- ♦ обсягу роботи, що виражається в системі планових показників;
- ♦ трудових, матеріально-технічних і фінансових витрат на виконання планових завдань.

План роботи бібліотеки - це система взаємопов'язаних, об'єднаних спільною метою планових завдань, що визначають порядок, терміни і послідовність виконання робіт, а також проведення заходів в бібліотеці.

Як зазначає Т. Вилегжаніна – український діяч культури, бібліотекознавець: «План діяльності бібліотеки – це інтегроване прийняття рішень щодо вже наявних напрямів дій. Бібліотечні заклади повинні планувати для того, щоб:

- скоординувати свої зусилля;
- гарантовано враховувати майбутнє;
- відповідати принципам доцільності;
- контролювати діяльність структурних підрозділів і, в цілому, бібліотеки».

(Вилегжаніна, Т. Менеджмент бібліотеки в сучасних умовах: розподілене керівництво і відповідальність // Бібліотечна планета. – 2009. – №1. – С. 6).

Річний план роботи бібліотеки визначає основні завдання і зміст роботи бібліотеки на поточний календарний рік (в бібліотеках навчальних закладів - відповідно на навчальний рік), і в ньому визначаються всі показники, яких повинна досягти бібліотека до кінця року. Обсяг роботи планується з урахуванням річного фонду робочого часу співробітників бібліотеки і норм на бібліотечну роботу.

Від того, наскільки професійно, грамотно та якісно складений план роботи, багато в чому залежатиме ефективність та продуктивність всієї подальшої діяльності бібліотеки. Добре складений план приводить до значних змін як для його розробника в процесі планування, так і для бібліотек в процесі його реалізації.

Планування забезпечує рішення трьох комплексних задач:

1. Встановлення реальних можливостей бібліотеки при відповіді на питання «*Де ми знаходимося в даний час?*». Тут визначаються сильні та слабкі сторони бібліотеки, її ресурсне забезпечення, наявність портфеля нових розробок.

2. Встановлення реальних цілей, відповідаючи на питання «*Куди ми хочемо рухатися?*». Оцінюються внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на діяльність бібліотеки, визначаються цілі та обмеження в їх здійсненні.

3. Встановлення способів досягнення мети або відповідь на питання «*Як ми збираємося зробити це?*». У загальних рисах та конкретно визначаються основні завдання, ресурси, оцінюються витрати, намічається, що необхідно зробити для виконання поставлених цілей.

Річний план складається з двох частин: текстової, в якій передбачаються заходи, необхідні для здійснення поставлених завдань, визначаються норми і методи роботи

бібліотеки, терміни виконання планових завдань і відповідальні виконавці (частіше за все не конкретні особи, а структурні підрозділи), і статистичної, в якій плануються кількісні показники, яких повинна досягти бібліотека.

Порядок складання річного плану включає:

- ◆ формулювання напрямків роботи, основних завдань і контрольних показників, яку здійснює керівництво бібліотеки;
- ◆ складання і обговорення проєктів планів в структурних підрозділах (відділах, філіях) з урахуванням пропозицій всіх співробітників;
- ◆ складання, обговорення в трудовому колективі та затвердження директором річного плану роботи бібліотеки.

Орієнтовна структура річного плану бібліотеки може виглядати наступним чином:

1. Основні завдання (події) року.
2. Звід головних цифрових показників за основними напрямками діяльності.
3. Формування фонду та відображення його в довідковому апараті.
4. Заходи по залученню користувачів, вдосконалення їх обслуговування, реклама діяльності бібліотеки.
5. Організаційна та методична діяльність на допомогу самій бібліотеці і іншим бібліотекам.
6. Розвиток матеріально-технічної та технологічної бази.
7. Доходи і витрати, заходи щодо зміцнення фінансової бази, економного та ефективного використання ресурсів.
8. Соціальний розвиток колективу, підвищення кваліфікації кадрів.
9. Заходи щодо вдосконалення управління бібліотекою.

Зрозуміло, конкретна бібліотека може вносити в цю структуру зміни і доповнення виходячи з перспективних і поточних завдань своєї діяльності.

Річний план правомірно розглядати як зведений план, так як він зводить воедино всі напрямки діяльності структурних підрозділів, і тому на нього доречно поширювати загальні методологічні положення зведеного планування.

Розроблюючи план роботи бібліотеки, необхідно дотримуватись таких вимог:

- ☞ безперервності планування;
- ☞ обрання основних напрямків в роботі, пов'язаних зі специфікою діяльності установи;
- ☞ комплексності, оперативності, реальності заходів;
- ☞ здійснення контролю за виконанням планових заходів, перевірки їх ефективності.

Приступаючи до планування на 2020 рік пропонуємо звернути увагу на найбільш актуальні напрямки бібліотечної діяльності:

Пріоритетні напрямки та завдання діяльності публічних бібліотек

- організація роботи бібліотеки як інформаційного, освітнього та культурного центру, який оперативно реагує на зовнішні зміни;
- забезпечення доступності, оперативності та комфортності отримання інформації користувачами бібліотеки, у тому числі, особами з особливими потребами;
- здійснення всебічного розкриття інформаційних ресурсів бібліотеки з використанням різних форм індивідуальної і масової роботи;

- формування інформаційної культури і культури читання користувачів;
- сприяння в процесі систематичній освіті та самоосвіті на всіх рівнях;
- забезпечення можливостей для всебічного творчого розвитку особистості;
- вивчення досвіду роботи інших бібліотек з метою впровадження в практику роботи бібліотеки інноваційних форм обслуговування користувачів та бібліотечних послуг;
- популяризація бібліотеки (налагодження зв'язків з партнерами, спонсорами, меценатами, проведення презентацій, культурно - просвітницьких заходів);
- проведення соціологічних досліджень з метою виявлення інтересів і потреб користувачів, а також отримання оцінки якості надаваних бібліотечних послуг.

Пріоритетні напрямки роботи бібліотек обґрунтовано у:

- Закон «Про бібліотеки і бібліотечну справу». – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр>
- Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» від 23 березня 2016 р. № 219-р. –Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#n8>
- «Довгостроковій стратегії розвитку української культури – стратегії реформ» від 1 лютого 2016 р. № 119-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119-2016-%D1%80>
- Указ Президента України «Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки» від 13 жовтня 2015 року № 580/2015 та інших. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580/2015>

Сьогодні бібліотека має стати «третім місцем» в громадському просторі, де навчання проходить поруч із цікавим дозвіллям, є рівний доступ до інформації, зручні та сучасні сервіси. Бібліотека – дружнє середовище для людей різних соціальних верств, простір без бар'єрів для людей з інвалідністю, з дитячою кімнатою та кав'ярнею. Приміщення з сучасними кліматичними системами, просторі і світлі, електронний каталог, електронне замовлення книг. Зміна стилів життя і цінностей відвідувачів потребує зміни правил. Наприклад, можна дозволити приходити зі своїми напоями чи розширити можливості брати книги додому. Позитивно вплине на діяльність бібліотеки і можливість користуватися читальною залом без офіційних процедур. Запропонувати зареєструватись відвідувачам можна і потім – дайте їм можливість «призвичаїтись до місця». Розуміння потреб аудиторії та відповідь на них. Тому **при плануванні рекомендовано звернути увагу на наступні категорії читачів:**

1. Родини з маленькими дітьми.
2. Національні меншини.
3. Підлітки.
4. Люди старшої вікової категорії (батьки, дідуся та бабусі наших читачів).

У той час поки діти навчаються в школі, приміщення бібліотеки стає простором для зустрічей за інтересами. Наприклад, за чаюванням - обмін рецептами пирогів з їх дегустацією, хобі-клуби для батьків, школи - лікбези роботи на комп'ютері; допомога бібліотечних фахівців в оволодінні програмами Word, Excel, Outlook, PowerPoint, Skype, а також допомога при купівлі квитків, сплата комунальних послуг (онлайн).

5. Внутрішньо переміщені особи (діти та члени їх сімей).
6. Люди з обмеженими можливостями (діти та члени їх сімей).

Продовжують діяти національні стратегії:

- Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року (Указ Президента України № 501/2015 від 25.08.2015). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501/2015#n15>
- Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація». (Указ Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42/2016#n14>

Зазвичай річний план складається з урахуванням знаменних і пам'ятних дат року. Рекомендуємо скористатися календарями знаменних дат:

- ❖ Калейдоскоп знаменних дат на 2020 рік : інформ.-бібліогр.матеріали / [уклад. : Ю. Круть, С. Бадрук, В. Вовк, Г. Буркацька ; обкл. О. Острового ; ред. : В. Кучерява, Н. Лінкевич С. Чачко,] ; Держ. б-ка України для юнацтва. – К. : [б.в.], 2019. – 110 с. - Режим доступу : https://docs.google.com/file/d/1e8K2b5gsUdLcJQPhgcVQbpIt_G0sqDGL/view
- ❖ «Пам'ятні літературні дати 2020 року»: довідкове видання [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України для дітей : [веб-сайт]. — Електронні дані. — Режим доступу : <http://www.chl.kiev.ua/Default.aspx?id=8864>.
- ❖ Події. Дати. Імена : календар знаменних і пам'ятних дат на 2020 рік [Текст] : інформ.-бібліогр. матеріали / уклад. В. Ф. Ганжеєва, О. П. Гуляєва ; оформ. Ю. В. Шалаєва ; ред. Л. В. Козінченко, О. А. Кузьміна ; відповід. за випуск Ю. С. Василенко ; Комун. закл. культури «Донецька обласна бібліотека для дітей». - Маріуполь, 2019. – 52 с.
- ❖ Донеччина: історія та сьогодення : краєзнавчий календар знаменних і пам'ятних дат на 2020 рік [Текст] : інформ.-бібліогр. матеріали / уклад. В. Ф. Ганжеєва, О. П. Гуляєва ; оформ. Ю. В. Шалаєва ; ред. Л. В. Козінченко, О. А. Кузьміна ; відповід. за випуск Ю. С. Василенко ; Комун. закл. культури «Донецька обласна бібліотека для дітей». - Маріуполь, 2019. – 12 с.

У 2020 році на державному та регіональному рівнях відзначатимуться наступні знаменні дати:

Президентом України 2020 рік оголошено в Україні:

- Десятиріччям української мови 2018–2028 рр.
- У 2020 році планується проведення перепису населення України.

Знаменні дати, що відзначатимуться в Україні на державному рівні

- Продовжується відзначення 100-річчя подій Української революції 1917 – 1921 років – першого досвіду українського державотворення у XX столітті. (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 р. №777-р «Про затвердження плану заходів з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років та вшанування пам'яті її учасників на період до 2021 року»). – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/777-2016-%D1%80;>

- Продовжується проведення тематичних заходів із вшанування подвигу учасників Революції Гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні (Розпорядження Кабінету

Міністрів України від 23 серпня 2017 р. № 574-р «Про затвердження плану заходів із вшанування подвигу учасників Революції Гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні на період до 2020 року»). – Режим доступу : <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/574-2017-%D1%80>

- Продовжується проведення тематичних заходів із увічнення пам'яті захисників України на період до 2020 року (Розпорядження Кабінету Міністрів України: від 23.09.2015 р. № 998-р «Про заходи з увічнення пам'яті захисників України на період до 2020 року». – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998-2015-%D1%80>

При плануванні необхідно звернути увагу на **обласні програми**.

Обласні програми, які продовжують діяти у 2020 році

❖ «Стратегія розвитку Донецької області на період до 2020 року». – Режим доступу : https://dn.gov.ua/wp-content/uploads/3_Strategiya-2020.pdf

❖ Регіональна програма розвитку освіти «Освіта Донеччини в Європейському вимірі. 2017-2020 роки» (Розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 20.07.2017 № 840). – Режим доступу : <https://dn.gov.ua/storage/app/sites/1/publicinfo/840-17.pdf>

❖ Регіональна цільова програма розвитку фізичної культури і спорту в Донецькій області на 2017-2021 роки (Розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 26.12.2016 № 1181). – Режим доступу : <http://dn.gov.ua/potochna-diynist/programa-sotsialno-ekonomichnogo-rozvytku/regionalni-tsilovi-programy/>

❖ Регіональна комплексна програма «Молодь і сім'я Донеччини. 2016-2020 роки» (Розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 26.12.2016 № 1189). – Режим доступу : <http://dn.gov.ua/potochna-diynist/programa-sotsialno-ekonomichnogo-rozvytku/regionalni-tsilovi-programy/>

❖ Обласна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді в Донецькій області на 2016-2020 роки (Розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 12.07.2016 № 579). – Режим доступу : <http://dn.gov.ua/potochna-diynist/programa-sotsialno-ekonomichnogo-rozvytku/regionalni-tsilovi-programy/>

Генеральна Асамблея ООН проголосила 2020 рік

2020 р. – Міжнародний рік охорони здоров'я рослин (A/RES/73/252)

також продовжується:

2010 – 2020 рр. – Десятиліття, присвячене пустелям та боротьбі з опустеленням;

2011 – 2020 рр. – Десятиліття біорізноманіття;

2011 – 2020 рр. – Десятиліття дій за безпеку дорожнього руху;

2011 – 2020 рр. – Третє Міжнародне десятиріччя за викорінювання колоніалізму;
2013 – 2022 рр. – Міжнародне десятиріччя зближення культур;
2014 – 2024 рр. – Десятиліття стійкої енергетики для всіх;
2015 – 2024 рр. – Міжнародне десятиріччя осіб африканського походження;
2016 – 2025 рр. – Десятиліття дій ООН з проблем харчування;
2018 – 2027 рр. – Третє Десятиріччя дій ООН по боротьбі з бідністю;
2018 – 2028 рр. – Міжнародне десятиріччя дій «Вода для сталого розвитку»;
2019 – 2028 рр. – Десятиліття сімейних фермерських господарств.

Такі орієнтири було визначено не дарма. Вони є серйозною проблемою, а ООН виділяє близько десяти років задля якнайскорішого подолання проблеми. Представники організації запевняють, що кожному треба знати трошки більше про нагальні складнощі, що відбувається навколо.

Всесвітні та всеукраїнські тижні

- Всеукраїнський тиждень дитячого читання з 18 по 24 березня;
- Глобальний тиждень безпечного дорожнього руху ООН – квітень, останній тиждень;
- Міжнародний тиждень освіти в галузі мистецтва – травень, останній тиждень;
- Тиждень фізичної культури – вересень, перша декада;
- Тиждень освіти дорослих – з 11 до 17 вересня;
- Всесвітній тиждень космосу – з 4 до 10 жовтня;
- Тиждень знань із основ безпеки життєдіяльності – жовтень-листопад;
- Всеукраїнський тиждень права – грудень, другий тиждень.

ЮНЕСКО оголосило м. Куала-Лумпур (Малайзія) – Всесвітньою столицею книги-2020. Зазначається, що це місто було обране через великий акцент на інклюзивній освіті, розвитку освіченого суспільства та доступному читанні для всіх верств населення міста.

Основний лозунг кампанії – «KL Васа – турбота через читання». Програма фокусуватиметься на чотирьох темах: читання у всіх його формах, розвиток інфраструктури книжкової індустрії, інклюзія та цифрова доступність і становлення дітей через читання.

З-поміж різноманітних подій та заходів, планується спорудження книжкового міста (The Kota Buku Complex), пасажирів поїздів, покращення цифрових послуг та доступності Національної бібліотеки Малайзії для людей з обмеженими можливостями, а також нові цифрові послуги для 12 бібліотек у бідних районах Куала-Лумпура.

Книжковою столицею місто офіційно стане 23 квітня 2020 року, у Всесвітній день книги та авторського права. Куала-Лумпур стане 20-тою книжковою столицею світу.

Міжнародний олімпійський комітет оголосив:

м. Лозанну місцем проведення III Міжнародних юнацьких Олімпійських ігор;
м. Токіо (столицю Японії) столицею XXXII літніх Олімпійських ігор.

При плануванні заходів з підвищення кваліфікації, рекомендовано:

– Регулярно проводити роботу з самоосвіти:

- а) освоєння інформації з професійних видань;
- б) використання досвіду провідних фахівців бібліотечної справи;
- в) відвідування семінарів, присутність на відкритих заходах, участь у вебінарах;

г) індивідуальні консультації.

- Удосконалення традиційних та освоєння нових бібліотечних технологій.
- Розширення асортименту бібліотечно-інформаційних послуг, підвищення їх якості на основі використання нових технологій: комп'ютеризація бібліотеки, використання електронних носіїв, створення медіаресурсів та інше.

Бюджет робочого часу

Під час розрахунку норми тривалості робочого часу слід керуватися Листом Міністерства соціальної політики України від 29.07.2019 № 1133/0/206-19 «Про розрахунок норми тривалості робочого часу на 2020 рік». Кількість робочих днів для читачів у 2020 році складає:

- бібліотеки, що працюють без вихідних – 355 днів;
- бібліотеки, що працюють з одним вихідним днем – 303 дні;
- бібліотеки, які мають два вихідних – 251 день (там, де працює один бібліотекар – 24 календарні дні – щорічна відпустка)

* Витрата робочого часу на одного робітника в рік становить: 2002 години - 192 години (основна відпустка) – 48 годин (у середньому додаткова відпустка згідно колективного договору) – 40 годин (тимчасова непрацездатність) = 1722 години.

Маркетингова діяльність, формування іміджу бібліотеки, розвиток соціального партнерства

Об'єктами бібліотечного маркетингу є:

- Пропаганда конкретних видів обслуговування;
- Популяризація установи в цілому;
- Поширення профільних ідей;
- Тиражування і розповсюдження інтелектуальної продукції.

Бібліотечний маркетинг дозволяє бібліотекам якнайкраще задовольнити потреби своїх користувачів, він є інструментом, який забезпечує високий рівень обслуговування користувачів шляхом оперативного реагування на їхні запити, що стають дедалі більш різноманітними, оновлення і покращення бібліотечних технологій, а також, наявних інформаційних ресурсів.

Важливим елементом при плануванні бібліотечної роботи є реклама, за допомогою якої створюється привабливий імідж бібліотеки і тим самим значно збільшується кількість користувачів. Популяризація бібліотечної діяльності сьогодні ефективна за допомогою інтернет-ресурсів: на офіційних веб-сайтах, блогах, сторінках в соціальних мережах.

Крім того, визначним пунктом планування повинна стати тісна співпраця із засобами масової інформації, громадськістю, різними організаціями та установами причетними до культурно-просвітницької діяльності.

Всеукраїнські конкурси:

- Всеукраїнський конкурс «Лідер читання- 2020 року» за ініціативи Національної бібліотеки України для дітей;
- Всеукраїнський дитячий літературний конкурс «Творчі канікули» (червень-вересень) підведення підсумків у НБУ для дітей;
- Конкурс Міністерства культури України та УБА: «Краща бібліотека року 2020».

Обласні конкурси:

- «Я – майбутнє Донеччини» (червень-вересень)
- «Бібліотека в громадах: історії успіху» – (квітень-вересень)

Всеукраїнські дослідження

- Всеукраїнське соціологічне дослідження «Сучасна книжка в читанні дітей» (II-IV кв.) база проведення - НБУ для дітей (за участю бібліотек для дітей);
- Всеукраїнське дослідження «Вивчення ресурсів бібліотек України для дітей у задоволенні запитів користувачів на періодичні видання» (III кв.) – база проведення - НБУ для дітей (за участю бібліотек для дітей);
- Всеукраїнський моніторинг «Функціональні можливості бібліотек для дітей в об'єднаних територіальних громадах» (IV кв.) – база проведення НБУ для дітей (за участю бібліотек для дітей);
- Всеукраїнський моніторинг «Незадоволений читацький попит на дитячу літературу у спеціалізованих бібліотеках України для дітей у 2020 році» (IV кв.) – база проведення НБУ для дітей (за участю бібліотек для дітей).

Обласні дослідження

- Регіональний моніторинг «Бібліотека: ціннісні молодіжні орієнтири» (березень)

Всеукраїнські семінари, навчання

- Спільно з Центром неперервної культурно- мистецької освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв проблемно-цільові навчання;
Модуль: Інноваційні зміни в дитячих бібліотеках:
- Завідувачів відділів комплектування та обробки документів обласних та центральних міських бібліотек для дітей (06-10 квітня);
- Заступників директорів обласних бібліотек для дітей (18-22 травня)
- Всеукраїнський круглий стіл для організаторів дитячого читання «Дивосвіт Нестайкових пригод: до 90-річчя від дня народження» (лютий) – база проведення НБУ для дітей;
- Всеукраїнський науково-практичний семінар «Сучасна дитяча книга і читання дітей в епоху цифрової культури» (20 травня) - база проведення НБУ для дітей;
- Всеукраїнську науково-практичну конференцію директорів обласних бібліотек для дітей (жовтень) база визначається

Обласні семінари, навчання

- Обласний семінар за темою: «Бібліотеки Донецької області: регіональні особливості, пріоритети розвитку» (травень)
- Майстерня професійного успіху:
1 навчання: «МедіаНавігатор: Вивчай. Аналізуй. Розрізняй» (червень)
2 навчання: «Проектна діяльність – ключ для розвитку бібліотеки та регіону» (вересень)
- Семінар-нарада (за участю методистів) «Бібліотека і громада: соціальний діалог в сучасних умовах» (листопад)

При плануванні відповідальним етапом є визначення форм та методів практичної діяльності, асортимент бібліотечних послуг та інтелектуальні продукти, за допомогою яких виконуються основні функції бібліотеки – інформаційна, освітня та культурна.

Креативні форми і методи роботи

Тестемоніум - форма реклами, яка використовує авторитет популярної особистості. Може застосовуватись для реклами та просування читання в бібліотеках.

Айстопер (від англ. eye stopper – дослівно «той, що зупиняє очі») – поняття, яке використовується в рекламній справі. Це комунікативний рекламний і PR-елемент, основне призначення котрого – привертання уваги. Сильним айстопером вважають колір, особливо яскравий, оскільки саме колір предмета людське око розрізняє швидше за все. Крім того, використовують різноманітні нестандартні та/або смішні зображення людей, тварин тощо. У бібліотечній практиці айстопери – це об'єкти (живі й неживі), що привертають увагу користувачів. Їх, зокрема, використовують при оформленні книжкових виставок.

Бібліокешинг (від англ. cache – схованка) – гра, суть якої полягає в пошуку книжкових скарбів, що можуть бути заховані як у приміщенні бібліотеки, так і поза її межами. Користувачі бібліотеки, котрі виконують роль шукачів скарбів (можливе формування кількох груп, що змагаються між собою), використовуючи підказки (наприклад, записки) або/та відповідаючи на запитання чи виконуючи певні завдання, знаходять схованку за схованкою і, зрештою, дістаються до головного скарбу. Гра допомагає позитивно налаштуватися на спілкування, розвивати групову згуртованість, вміння визначати своє призначення у групі та знаходити вихід зі складних ситуацій.

Опен-ейри (відкрите повітря) – заходи, що проводяться на відкритому повітрі – на площах, в парках, скверах, інших місцях. В більшості, це заходи, до яких можна віднести дискотеки, концертні програми, які мають популярність серед молоді. Проведення таких заходів стало популярним і серед бібліотек як зарубіжжя, так і України. Вони мають зворотній зв'язок, привертають увагу громадськості, популяризуючи бібліотеку, сприяють зростанню її іміджу.

Слем (від англ. slam — «ляскання» (особливо дверима); в американському сленгу — «сильний удар по м'ячу»; «різка критика»; «брутальна відповідь») — читання віршів, але читання, в якому важливим є не лише те, ЩО читають, а й те, ЯК. Слем-турнір є химерним поєднанням спорту та мистецтва: це змагання поетів у артистичному читанні. Змагання в повному сенсі цього слова: з оцінками довільно обраного з-поміж глядачів журі, з чітким часовим регламентом, з штрафними санкціями за порушення встановлених правил. В українській фразеології є яскравий відповідник слему — ляскати (тряскати, траскати) язиком.

Бук-слем (Book Slam) (від англ. slam - штовхання, витіснення одне одного) - змагання на кращу «рекламну компанію» по просуванню обраної книги, можливо з елементами музичної театралізації. Учасники діляться на декілька команд. Завдання команди полягає в тому, щоб якомога краще розрекламувати книжку. Головне, що команди отримують однакові книжки. І за окремий проміжок часу треба показати уміння донести до глядачів свої емоції і почуття. Таким чином, рекламна книжкова компанія повинна змусити купити, тобто прочитати книгу. Кращу рекламну книжкову компанію визначає журі, до складу якого можуть входити як глядачі, так і бібліотекарі.

Флешбук – книжний флешмоб в Інтернеті. Бібліотеки створюють сторінку (акаунт) будь-якої книги в соцмережах (Facebook) і запрошують відвідати її якомога більшу кількість користувачів. Їх, принаймні, протягом місяця знайомлять з книгою через фрагменти тексту, ілюстрації, біографію автора, особисті переживання тощо. Посилання на свої сторінки можна розмістити в коментарях блогу «Флешбук» (цифрове

відображення улюблених книг на сторінках соцмереж (<http://bigflashbook.blogspot.com/>) у тій рубриці, для якої ваша книга найбільш підходить: «Для юнацтва», «Для дітей», «Для дорослих», «Для всієї сім'ї» тощо. У результаті цієї акції на сайті формується «Зведений каталог».

Флеш-семінар – (Flash (англ.) – спалах, миттєвість, несподіваний прояв, швидкий запис/стирання інформації з пам'яті блоками) форма передачі знань та вмінь, в основі якої лежить обговорення нововведень та обмін досвідом, майстерністю між колегами, розширення кругозору. Флеш-семінар – це можливість для бібліотекарів познайомитись з авторськими напрацюваннями колег та авторськими методами використання нових технологій на практиці.

Основні орієнтири, відповідно до яких має відбуватися планування масової роботи бібліотек

Бібліотеки, як соціальні інституції, продовжують сприяти виконанню **Цілей сталого розвитку**. Для цього рекомендуємо узгодити свої пріоритетні напрямки роботи з окремими Цілями сталого розвитку, які можуть бути здійснені засобами бібліотечної діяльності, а саме:

подолання проблем бідності та безробіття (Ціль № 1 та Ціль № 8):

У рамках інформаційно-просвітницької діяльності, спрямованої на соціально неадаптованих або непрацевлаштованих осіб, бібліотеки можуть планувати відкриті лекції, безкоштовні заняття, консультації, організовувати зони з вільним доступом до Інтернет.

В контексті профорієнтації і профадаптації рекомендовано проводити:

- тренінги з питань ефективного працевлаштування «Обираючи професію – обираєш майбутнє», «Важливі кроки до мети»;
- практикуми з написання резюме та супровідного листа, знайомство з правилами проходження співбесіди;
- акції, фестивалі, марафони («Профfest», «Ярмарка вакансій», «Обери професію»);
- тести (безкоштовні) з профорієнтації у форматі он-лайн та оф-лайн;
- інформаційні куточки «Профнавігатор», «Профорієнтаційна біржа»;
- бесіди «Як не помилитись у виборі шляху», «Робота, покликання, хобі»;
- дні інформації «Як вибрати професію?», «Мандрівка до світу професій»;
- виставки-консультації: «Калейдоскоп професій», «ПрофГід», «Нові професії на ринку праці», «Як обрати професію?»;
- цикл зустрічей «За лаштунками професій» планувати співпрацю із центрами зайнятості, громадськими організаціями, центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

забезпечення здорового способу життя громадян (Ціль № 3):

Серед різноманітних заходів, які ставлять за мету забезпечення здорового способу життя та охорону здоров'я, радимо запланувати:

- цикл заходів «Сам собі допоможу і здоров'я збережу»;

- бесіди-застереження, індивідуальні бесіди (консультації, рекомендації та ін.): «Це страшне явище наркоманія», «Дорога в прірву», «Здоров'я крихкий дар», «Тютюн – твій ворог»;
- години здоров'я, години корисних порад «Здоровий спосіб життя в традиціях українського народу», «Здоровенькі були!»;
- тижні, присвячені здоровому способу життя «Запобігти. Врятувати. Допомогти», «На шляху до здоров'я», в рамках яких організовувати різноманітні виставки:
- виставки-вікторини «Формула життя», «Секрети здоров'я»;
- виставки-дискусії «Шкідливі звички. Звички, що руйнують твоє життя», «Легше попередити, ніж лікувати»;
- виставка-імена «Чума XX століття: зірки, яких занапастив СНІД», «Долі, що розбиті вщент»;
- виставки-айстопери «Не дай надурити себе!», «STOP - наркотик!»;
- виставки-адвайзери (консультації) «Алкоголь: страшна реальність», «Викрадачі розуму»;
- рекомендаційні анотовані списки «Книга на службі здоров'я», пам'ятки для батьків «Здорові діти у здоровій сім'ї»;
- тематичні полиці «Хочеш жити - кидай палити!», «Азбука здоров'я».

В своїй роботі рекомендовано також використовувати активні форми роботи:

- день сімейного відпочинку «Всією сім'єю - в бібліотеку», свято «Моя сім'я - моя опора»;
- гра-подорож «Країною здоров'я»;
- гра-вікторина «До здоров'я наввипередки»;
- ігрова програма «Козацьке здоров'я»;
- зустрічі читачів з активістами здорового способу життя, відомими спортсменами міста «Здорова людина - успішна країна»;
- пізнавальні конкурси «Про здоров'я треба знати, про здоров'я треба дбати», «Краса по українськи»;
- тематичні полиці «СНІД: розчарування і надії», «Гіркі плоди солодкого життя»
- перегляд документальних стрічок: «Хочу змінюватися» (2012), «Корпорація «Іжа» (2008).

супровід освіти всіх рівнів та підвищення її якості (Ціль № 4),

Від якості освітнього процесу залежать професійна компетентність та лідерські здібності особистості, тому бібліотеки можуть сприяти досягненню цієї Цілі сталого розвитку шляхом супроводу освітнього процесу, зокрема перетворення бібліотечного простору на місце для бюджетного коворкінгу, тобто безкоштовного мультимедійного простору, обладнаного усім необхідним для проведення тренінгів, семінарів, лекцій, презентацій, засідань, «мозкових штурмів».

Доречними будуть різноманітні заходи, які безпосередньо чи опосередковано впливають на хід освітньо-виховного процесу, супровід бібліотеками навчальної діяльності, наукових досліджень. До річних планів рекомендовано додати створення;

- інформаційно-бібліотечні, бібліографічні дайджести, покажчики, які можна поєднати в серії випусків «Стежками знань», «На допомогу викладачу», «Доля мови - доля народу», «Путівник літератури для молоді», «Славетні імена України»;

- тематичні добірки, огляди, які дозволять підвищити продуктивність праці всіх, хто має відношення до освітнього процесу;
- інформаційні бюлетені «На допомогу...!», «Знання – сила!»;
- цикли бесід про етикет в Інтернеті «Медіаграмотність. Інформаційна безпека», «Бібліотека – відкритий світ інформації»;
- цикл заходів «Інформаційні ресурси на допомогу навчанню», «Навчаємось спеціальності,» «Знання – запорука прогресу»;
- бібліотечні медіа-уроки «Освіта без кордонів», «Бібліотека і освіта: успіх у взаємодії»
- співпраця з педагогічними колективами;
- предметні тижні з різних навчальних дисциплін. Це, у свою чергу, допомагатиме безперервній освіті педагогічних кадрів, їх професійному вдосконаленню та підвищенню кваліфікації;
- електронні бази даних «НУШ», «Кейс випускника»;
- День інформації «Покоління Z обирає книгу»;
- Підтримка талановитої молоді: акції «Молодь для міста», конкурси «Зоряний олімп».

створення умов для гендерної рівності (Ціль № 5)

При реалізації цієї цілі, бібліотеки повинні акцентувати увагу на рівних можливостях обох статей щодо розкриття свого потенціалу в усіх сферах життя. Реалізувати це можливо за допомогою наступних заходів:

- інформаційні години з гендерної грамотності «Абетка рівності», «Толерантність врятує світ», «Історія жіночих рухів»;
- бібліографічний дайджест «Рівні можливості»;
- тематичні виставки «Відомі жінки України», «На шляху гендерної рівності», «Протидія гендерному насильству», «Попередження насильства в сім'ї»;
- виставка-діалог «Жінка і чоловік – дві половинки людства»;
- виставка-адвайзер «Я – хлопчик, я – дівчинка», «Небезпечні гендерні стереотипи», «Права та обов'язки кожного з нас»;
- виставка-айстоппер «Я відстоюю свою позицію», «Як протистояти гендерній дискримінації»;
- тематичні зустрічі «Ламаємо стереотипи», «Гендер: історія і сучасність»;
- інформаційний брифінг «Я – жінка. У мене є права»;
- круглий стіл «Чоловіки та жінки – українські традиції», «Гендерна рівність»;
- тренінги «Гендерні аспекти читання» і «Формування гендерної толерантності в бібліотеці»;
- воркшопи (практичні заняття, творчі майстерні) з використанням сучасних методів, в тому числі інтерактивних лекцій, рольових і інтелектуальних ігор, моделювання ситуацій.

здійснення екологічної просвіти (Цілі № 6-7, 12-15):

Сьогодні екологічна просвіта це найважливіша умова життя (якщо не сказати, виживання) людства на планеті. Задля усвідомлення важливості активних дій у напрямку відновлення гармонійних відносин людства з природою, рекомендуємо проводити наступні заходи:

- бесіди «Охорона природи – потреба часу», «Як зберегти природи дар безцінний»;
- цикл заходів «Екологія. Ми. Бібліотека», в рамках якого:
- виставка-презентація «Дикі і домашні - всі такі важливі»;
- виставка-подорож «Заповідними стежками України»;
- виставка-гербарій «Аптека під ногами»;
- виставки-вікторини «Квіти в літературі», «У царстві флори і фауни»;
- виставка-застереження «Життя води – твоє життя», «Продовж їх довгий вік ...», «Закрути міцніше кран – щоб не витік океан»;
- бібліографічні огляди «Дерева просять захисту», «Водні артерії землі»;
- інформаційний дайджест «ЕкоГід», «Будь людиною, людина!»;
- читальські конференції «Скарби природи України», «Екологія: тривоги та надії»;
- години доброти «Немає вищої святині, ніж чисте сяйво доброти» «У злагоді з природою - в злагоді з собою»;
- літературний вечір «Образ природи в творчості українських митців»;
- флеш- десант «Разом за чисте місто»;
- акції «Друге життя речей», «Земля – це не смітник!» «Будь другом всьому живому»;
- конкурс малюнків, фото «Увага: жива природа!»

формування відкритого та мирного суспільства (Ціль № 16).

Важливим аспектом відкритого суспільства є виховання толерантності у громадян, адже ця якість сприяє взаємодії людей, обміну інформацією між ними на всіх суспільних рівнях, передбачає вихід особистості за ідеологічні, соціальні, культурні та політичні рамки. Бібліотеки приймають активну участь у формуванні толерантного суспільства через ознайомлення користувачів з іншими національними, культурними та релігійними традиціями, налагодження міжкультурної комунікації. Рекомендуємо провести:

- бесіди «Любов виникає з любові», «Бібліотека – територія толерантності», «Ми різні, але ми разом»;
- диспут «Молодіжні субкультури: спробуємо розібратися»;
- інформаційний бюлетень «Україна: етнокультурна мозаїка», «Азбука толерантності»;
- читальські конференції «Україна і світ», «Нації і народності Донецької області»;
- виставка-експозиція «Національні фарби мого краю», «Розмаїття культур»;
- виставка-діалог «В ім'я діалогу», «Великий дар розуміти»;
- виставка-заклик «Зробити крок назустріч», «Право бути іншим»;
- рекламний буклет «Бібліотека – місце зустрічі»;
- година спілкування - клуби з вивчення іноземних мов, з вивчення культурних та національних традицій «Східний калейдоскоп».

Рекомендовані інформаційні ресурси для детального ознайомлення з Цілями сталого розвитку

1. Указ президента України №722/2019 (від 30 вересня 2019 р.) «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
2. Цілі Сталого Розвитку в Україні: Національні Консультації. – Режим доступу: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/206-2016-08-08-14-16-03>.

3. Цілі Сталого Розвитку в Україні: Пакет інформаційних матеріалів. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/3858-tsili-staloho-rozvytku-v-ukraini-paket-informatsiinykh-materialiv>.
4. Цілі сталого розвитку для дітей України : Національна доповідь. – Режим доступу: <http://knowledge.org.ua/wp-content/uploads/2019/08/SDGsForChildren-NationalReport.pdf?fbclid=IwAR2xh02OwoiGG-1nmhBYwOk7hR2WabjWpCXmgJX7NidI2U7PYb2kpeyjFNng>
5. Впровадження в роботу бібліотек України для юнацтва, молоді Цілей сталого розвитку [Електронний ресурс] : метод. матеріали / уклад.: Л. Рабаданова, Ю. Ворона ; ред.: С. Чачко, В. Кучерява, Н. Лінкевич ; Держ. б-ка України для юнацтва. – Київ : [б. в.], 2017. – 48 с. – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/0ByoT_RolsdS4T2FfM3FLWVJQYUU/view
6. Пашкова, В. Бібліотеки і реалізація Порядку денного ООН до 2030 р. / В. Пашкова // Бібліотечна планета. – 2017. – № 1. – С. 6–10.

Національно-патріотичне виховання

Цей напрям роботи залишається пріоритетним і поєднує в собі виховання любові до України, до свого народу, гордість за її минуле і сьогодення, готовність до їх захисту, формування в свідомості об'єктивної оцінки ролі українського війська в українській історії. Формувати патріотичні почуття та активну життєву позицію рекомендуємо на наступних заходах:

- екскурсії «Любові сповнена земля», «Пам'ятні стежини міста», «Героїчна історія рідного краю»;
- години-реквієми «Для нас історія, для них – життя частинка»;
- години пам'яті «Повертайтеся живими!», «Ми пам'ятаєм тих, хто не вернувся з битви», «Вічний вогонь пам'яті»;
- тематичні виставки «Героїчна Україна», «Україна крізь віки», «Віковічна історія нашої Батьківщини», «Імена, які стали легендою», «Україна в полум'ї війни», «Рубежі слави», «Літопис рідної землі»;
- виставка-інсталяція «Хорообрі серцем», «Ми єдині і по духу і крові»;
- виставка-вікторина «Що таке війна?», «Згадаймо славні ті часи»;
- виставка-презентація «Здобудемо славу і майбутнє для України та людей!»;
- виставка-ікебана «Духмяний цвіт моєї України»;
- віртуальна виставка «Державні і народні символи України»;
- конкурс малюнків «Війна очима дітей»;
- інформаційний стенд «Розквітає пишний цвіт калини!»;
- вечори-зустрічі з учасниками бойових дій «Згадувати, щоб знати, пам'ятати, щоб не повторити...»;
- години державності «Символи державної і національної величі», «Тризуб – національний символ України».

До Дня Державного Прапора України, Дня незалежності України, Дня Гідності та Свободи – основними формами роботи мають бути:

- цикли заходів за темою: «Мої права і обов'язки за Конституцією України», «Моя Україна – вільна країна»;
- круглі столи «Україна гідна свободи», «Україна – держава європейська»;
- ділова гра «Вивчаємо європейські цінності та свободи»;

- інформаційні бюлетені «Ми – нація єдина!», «Символи моєї Батьківщини»;
- пізнавальні години «Народ мій є! Народ мій буде!», «Одна єдина у цілیم світі...», «Моя Україна, моя Батьківщина»;
- тематичні вечори «Крізь віки до незалежності», «Україна - назавжди, Свобода – навік!», «Героїчна Україна в мистецтві»;
- народні ігри та забави «Джура – сміливий і кмітливий»;
- брейн-ринг «Шляхами козацької слави».

До Дня пам'яті Героїв Крут можна присвятити:

- години пам'яті «Мужність приречена на безсмертя», «Крути – легендарна сторінка історії України»;
- вечір-спогад «В житті завжди є місце подвигу», «За честь, за волю України»;
- виставки інсталяції «Юні лицарі України», «Розп'ята доля молодих і мужніх»;
- виставка-відгук «Імена, які стали легендою»;
- виставка-досє «Молодість опалена війною», «Крути - незгасима пам'ять»;
- перегляд фільмів «Герої України. Крути. Перша Незалежність» (документальний, 2014р., режисер Сніжана Потапчук), художній фільм «Крути 1918» режисера Олексія Шапарєва.

До Дня пам'яті жертв голодоморів

- тематичний вечір «Пам'ять – нескінченна книга»,
- вечір-реквієм «Ми в цій землі житами проросли...», «Ніде нехай такого більш не буде!»;
- виставки-застереження «Голодомор. Жнива скорботи», «Історія нас горем вчить, щоб не забулось незабутнє», «Вогонь скорботи не згасає»;
- перегляд фільмів: художній фільм «Голод-33» (1991р. режисера Олесь Янчука), документальні стрічки «Великий голод» (2005р. режисери Едуард Лозовий, Павло Овечкін), «Жорна» (2008 р. режисер – українська журналістка Ганна Гін).

До Дня Героїв Небесної Сотні

- тематичні бесіди «Від Революції гідності до Країни гідності»;
- години пам'яті «Хто вмирає в боротьбі, у серцях живе навіки», «Небесна Сотня – то в серцях вогонь»;
- виставка-діалог «Герої нашого часу», «Їх дух незламний і безсмертний»;
- виставка-інсталяція «Гідності хай промінь не згасає!»;
- літературні вечори «Реквієм Небесній Сотні», «Найкраща Сотня в небо йде»;
- перегляд 7 документальних фільмів із серії «Зима, що нас змінила», кінострічки «20 лютого. Злам. (Слідами революції)» (режисери Ангеліна Карякіна та Анастасія Станко).

До дня вишиванки

- виставка-конкурс малюнків «Вишиванка – національна святиня»;
- виставка-інсталяція «Вишиванка – одвічний предків талісман»;
- інформаційна година «Вишиванка – козацький оберег»;
- акція «Вдягни вишиванку – підтримай Україну!»;
- круглий стіл «Таємничі коди предків: символи та обереги України», «Я прославляю рідну Україну. Яскраві вишиваючи квітки».

Правове виховання

Правове виховання – це діяльність, спрямована на формування правосвідомості і правової культури та на розвиток соціально-правової активності особистості. Реалізується це завдання через підтримку самоосвітнього читання та проведення різноманітних заходів в бібліотеці, а саме:

- бібліографічні матеріали різних форм: пам'ятки, закладки, інформаційні та рекомендаційні списки: «Щоб погано не почати», «Захисти себе сам», «Небезпечний вік», «Життя прекрасне без шкідливих звичок»;
- тематичні папки - дос'є : «Адреси юридичної допомоги», «Молодь і право», «Кого ми обираєм»;
- Дні правової інформації, Дні правої культури «Шляхи до правової держави», «Молодь і суспільство: правова освіта»;
- актуальні бесіди, дискусії, диспути: «Хто відповідатиме?», «Чи вправі ти...?», «Щоб не було біди», «Якби я знав закон...», «Що ти знаєш про закон?»;
- інформаційні куточки «Правила для всіх», «Не проходите мимо», «Твоє право, твій обов'язок»;
- інформаційні огляди «Закони що нас захищають», «Ініціатива молодих – майбутнє України», «Права і обов'язки громадянина»;
- виставки-консультації: «Діти без прав – Україна без майбутнього», «Попередити злочин», «Людина має право», «Юридичний компас»;
- виставка – кросворд «Правовий алфавіт», виставка-вікторина «Навколо права», «Що ми знаємо про вибори?»;
- віртуальна виставка «Інформаційні правові ресурси в мережі Інтернет»;
- ділові, ситуаційні та рольові ігри: «Право маю!», «Закон про мене, мені про закон», «Мої обов'язки як громадянина»;
- круглі столи: «Бібліотека на допомогу правової освіти», «Молодь обирає майбутнє», «Споживач, знай свої права».

Краєзнавство

Одним з основних напрямків краєзнавчої роботи є створення різноманітних за видами виставок:

- виставка-експозиція «Відомі земляки», «Краєзнавчі перлини міста», «Родинний архів», «Експонати з горища»;
- виставка-кросворд «Любіть своє місто», «Місто : люди, події, факти»;
- виставка-подорож «Таємниці рідного міста», «Край, мій рідний край»;
- виставка-вікторина «Чим відомо рідне місто?», «Про місто читай – свій край пізнавай»;
- виставка-дос'є «Невідомі сторінки: історія міста», «Архітектурні пам'ятки міста», «Невідоме про відомих»;
- персональні виставки, виставки-знайомства з видатними краєзнавцями, діячами культури міста.

А також, проведення наступних заходів та створення інформаційно-бібліографічної продукції:

- літературні вечори «Місто можна як книгу читати», «Однією долею ми пов'язані навіки», «Поезія рідного краю»;
- вечір-рандеву «Зустрічі, даровані нам долею»;
- гра-подорож «стежинами рідного краю»;

- створення тематичних баз даних краєзнавчих ресурсів «Славетні земляки-герої», «Літературне Приазов'я», «Фотоархів міста»;
- пам'ятки про творчість відомих людей міста;
- інформаційні буклети, путівники по куточкам рідного краю «Місто, в якому варто...», «Краєзнавча скарбничка» «Визначні пам'ятки міста»;
- краєзнавчі години «Хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього».

Заходи на підтримку читання та підвищення статусу книги

Для планування заходів цього напрямку необхідно систематично проводити анкетування, а також:

- бліц-опитування «Книга в руках дитини», «Як читач читає», «Літературний портрет читача», «Мій список читання у школі»;
- бесіди «Про книгу й читання», «Книги - діти розуму», «Книга навчить як на світі жити»;
- диспути «Читання як задоволення», «Паперова чи електронна?»;
- читацькі зустрічі з письменниками «Читацьке рандеву»;
- проведення Тижня книги під назвою «Книги – чудо із чудес»;
- тематичні виставки, полиці, стенди «Книжку читай - у пригоді потрапляй!», «Під шелест сторінок», «Кумир рекомендує», «Історія книги», «Пані письменниця», «Улюблені книги великих», «Сторінками найдавніших книжок», «Літературний герой зарешує», «Топ 5: читацький вибір»;
- цикли виставок: «Сезонні читання», «Бібліотекар рекомендує», «Читацькі вподобайки», «Мої нові друзі»;
- інформаційні буклети ««Книжковий гардероб», «Як обрати книгу», «Щоденник читача»;
- бібліомарафон «Я прочитаю ...книг».

Популяризація сімейного читання:

- міні-куточки для спільного сімейного читання «Родина академія»;
- анкетування «Бібліотека – помічник і радник», «Сім'я і книга»;
- рекомендаційні списки «Бібліотекар радить прочитати», «Цікаво прочитати всій сім'ї», «Поради психолога», «Вихователь рекомендує»;
- інформаційні буклети «Як допомогти дітям в навчанні»;
- консультації для батьків «Читання вголос: корисні поради», «Як навчити книгу любити», «Читаюча дитина-розумна людина»;
- виставки сімейних реліквій «Родина скарбничка»;
- тематичні виставки «Сім'я - духовний скарб людини», ««Сім'я - унікальний кристал суспільства», «Книги, які читали наші батьки», «Читаємо разом», «Духовний скарб людини: сім'я, родина, рід»;
- інформаційні стенди «Азбука для батьків», «Батькам, які виховують з любов'ю»;
- батьківські дні «У нас в сім'ї школярик», «Читаємо в сімейному колі», «Розкажи онуку (онуці)», «Тепло сімейного вогнища»;
- дискусії «Цінності сімейного життя», «Сім'я - джерело культури».

Обслуговування читачів з особливими потребами

Сьогодні в усьому цивілізованому світі і в Україні зокрема, активно формується нова культурно-етична норма — повага до фізично й інтелектуально-обмежених членів суспільства. Бібліотеки намагаються задовольнити запити цієї категорії користувачів і стають соціальними, інформаційними, психологічними, дозвіллевими, професійно-реабілітаційними центрами. Задля привернення уваги до цієї групи користувачів рекомендуємо запланувати співробітництво з органами місцевої влади, державними та громадськими організаціями, соціальними, юридичними, психологічними службами, центрами реабілітації, методичними та навчальними закладами, спортивними, молодіжними об'єднаннями, Товариством Червоного Хреста тощо.

Організовувати наступні заходи: благодійні акції «Повір у себе», декади «Протягнути руку допомоги», місячники, творчі конкурси, зустрічі з спеціалістами у стінах бібліотеки та тематичні виставки «Подолання стресу після травми», «Мої страхи», «Психологічне розвантаження», проводити спільні заходи для різних категорій користувачів: «Вчимося толерантності», «Повага до людей є повагою до самого себе».

КОРИСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Офіційні сайти

Донецька обласна державна адміністрація <https://dn.gov.ua/ua>
Міністерство культури України <http://mincult.kmu.gov.ua/>
Міністерство молоді та спорту України <http://dsmsu.gov.ua/>
Міністерство інформаційної політики України <http://mip.gov.ua/>
Міністерство освіти і науки <https://mon.gov.ua/ua>
IFLA (Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та установ ІФЛА) www.ifla.org
Українська бібліотечна асоціація (УБА) <https://ula.org.ua/>
Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого www.nplu.org
Національна бібліотека України для дітей www.chl.kiev.ua
Державна бібліотека України для юнацтва <http://www.4uth.gov.ua>
Державна бібліотека України для юнацтва. Фахівцеві <http://profy.4uth.gov.ua/home>
Книжкова палата України імені Івана Федорова <http://www.ukrbook.net/>
Український інститут книги <https://book-institute.org.ua/>

Сайти методичних служб

Сайт «Бібліотечному фахівцю» <http://profy.nplu.org/>
Бібліотечний інформаційно-освітній портал <http://www.librportal.org.ua>
Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/#>.
«Методична служба публічних бібліотек Києва» <http://olga-methodlibkyiv.blogspot.com>
Блог «Творчість та інновації в українських бібліотеках» <https://libinnovate.wordpress.com/>
МетодистОВУ Херсон, блог науково-методичного відділу <http://metobuks.blogspot.com/>
Бібліостихія. Блог організаційно-методичного відділу Херсонської ЦБС <http://bibliostyhiya.blogspot.com>
Фахівцю бібліосервісу <https://lib.if.ua/prof/>
«Публічна бібліотека об'єднаної територіальної громади» - проект Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого http://oth.nplu.org/?page_id=60

Електронні бібліотеки

«Культура України» - електронна бібліотека <http://elib.nlu.org.ua/object.html?id=10654>
«Читанка» - дитяча публічна онлайн-бібліотека <http://chytanka.com.ua/>
ПОЕТИКА — поетична бібліотека українською мовою. <http://poetyka.uazone.net/>
«Ізборник» — електронна бібліотека давньої української літератури <http://litopys.org.ua/>

Тематичні українські сайти про книжки

Портал ЧИТОМО – це медіа про книгу в усіх її проявах і про осмислене читання як трамплін, інструмент для самоосвіти та реалізації <http://www.chytomo.com/>
ЛітАкцент – це цілий світ сучасної літератури, що діє з 2007 року під слоганом «Істина така ж гірка, як і солодка!» <http://litakcent.com/>
БараБука – Простір української дитячої книги, найпомітніший і масштабніший український сайт про книжки для дітей <http://www.barabooka.com.ua/>
ТСН. Книжки – розділ на сайті ТСН спеціально присвячений книжкам, що так і називається. Тут є рецензії на окремі українські видання, тематичні огляди, колонки про важливі події в Україні та світі <https://tsn.ua/books>
Блог Yakaboo – Книжковий блог інтернет-магазину Yakaboo.ua <http://blog.yakaboo.ua/>

Ювіляри року

Календар ювілейних та знаменних дат в Україні вказує, що в 2020-му році матимемо чудову нагоду пригадати, щонайменше про 10-х відомих наших співвітчизників, котрі прославили рідну землю.

- **Памво Беринду** – один із найбільш відомих друкарів та літописців, що народився ще у 1570-му році;
- **Івана Самойловича** – свого часу він був гетьманом Лівобережної України, а також відомий як політичний та військовий діяч;
- **Самійла Величка** – той самий козацький літописець, завдяки котрому до наших часів збереглись подробиці битви Богдана Хмельницького із поляками та цікаві історії про перемоги Якова Остраниці;
- 275 років минає з часу народження одного із найталановитіших композиторів нашої Вітчизни – **Березовського Максима Созонтовича**;
- **Косач Олени** – дитяча письменниця;
- **Пулюя Івана** – не тільки розумний та допитливий фізик, але і ректор Німецької вищої школи, що знаходиться у Празі;
- **Івана Карпенка-Карого** – добре відомий усім українцям ще із шкільних часів письменник. Він же автор творів: «Сто тисяч», «Наймичка», «Хазяїн» та багатьох інших;
- **Максима Рильського** – винятково талановитий поет, котрому в 2020-му році могло б виповнитись 125 років;
- **Григорія Верьовки** – того самого композитора і диригента, на честь котрого названо так багато місцевих хорів та ансамблів;
- **Михайла Тютюника** – письменник, автор роману «Вир».

Наші відомі сучасники-ювіляри:

Юрій Рибчинський – драматург та поет, котрому виповнюється 75 років;
Анжеліка Рудницька – співачка та телеведуча (їх виповнюється 50 років);
Марічка Бурмака – відома співачка та журналістка (їй також вже 50 років);
Руслана Таран – захищає честь країни на спортивному полі, триразова призерка Олімпійських ігор

Державні офіційні свята України у 2020 році

1 січня – Новий 2020 рік;
7 січня – Різдво Христове;
8 березня – Міжнародний жіночий день;
19 квітня – Великдень;
1 травня – свято Весни і Праці;
9 травня – День Перемоги;
7 червня – Трійця;
28 червня – день Конституції України;
24 серпня – День Незалежності України;
14 жовтня – День захисника України;
25 грудня – Католицьке Різдво.

Кожного року ми відзначаємо:

Січень

1 січня – Всесвітній день миру
6 січня – Святвечір
11 січня – Всесвітній день «спасибі»
17 січня – День дітей-винахідників
19 січня – Хрещення – свято Богоявлення
19 січня – Всесвітній день снігу (третя неділя січня)
21 січня – Міжнародний день обіймів
22 січня – День Соборності України (день Злуки)
27 січня – Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту
28 січня – Міжнародний день захисту персональних даних
29 січня – День пам'яті героїв Крут

Лютий

2 лютого – День бабака
4 лютого – Всесвітній день боротьби проти раку
5 лютого – День безпеки в Інтернеті (у другий день другого тижня лютого)
11 лютого – Міжнародний день жінок і дівчаток в науці
14 лютого – День Святого Валентина (День Закоханих)
14 лютого – Міжнародний день дарування книг
15 лютого – Стрітіння Господнє
15 лютого – День вшанування учасників бойових дій на території інших держав
15 лютого – Міжнародний день дітей, хворих на рак
16 лютого – День пам'яті Митрополита Ігнатія
17 лютого – День спонтанного прояву доброти
19 лютого – День державного герба України
20 лютого – День Героїв «Небесної сотні»
20 лютого – Всесвітній день соціальної справедливості
21 лютого – Міжнародний день рідної мови
24 лютого – 1 березня – Масляна

Березень

1 березня – Всесвітній день цивільної оборони

3 березня – Всесвітній день письменника
6 березня – День Державного Гімну України
14 березня – День українського добровольця
21 березня – Міжнародний день ляльок
21 березня – Всесвітній день поезії
22 березня – Всесвітній день водних ресурсів
24 березня – Всесвітній день боротьби з туберкульозом
25 березня – Міжнародний день пам'яті жертв рабства і трансатлантичної работоргівлі
26 березня – День національної гвардії України
27 березня – Міжнародний день театру

Квітень

1 квітня – День сміху
2 квітня – Всесвітній день поширення інформації про проблему аутизму
2 квітня – Міжнародний день дитячої книги
4 квітня – Міжнародний день інтернету
7 квітня – Благовіщення
7 квітня – Всесвітній день здоров'я
8 квітня – Міжнародний день ромів
11 квітня – Міжнародний день визволення в'язнів фашистських концтаборів
12 квітня – Вербна неділя
12 квітня – Всесвітній день авіації і космонавтики
17 квітня – День пожежної охорони
18 квітня – Міжнародний день пам'ятників і історичних місць
18 квітня – День навколишнього середовища
18 квітня – День заснування Товариства Червоного Хреста
19 квітня – Великдень
23 квітня – Всеукраїнський день психолога
23 квітня – Всесвітній день книги і авторського права
26 квітня – Всесвітній день інтелектуальної власності
26 квітня – Міжнародний день пам'яті жертв радіаційних аварій і катастроф
28 квітня – Всесвітній день охорони праці
29 квітня – Міжнародний день танцю

Травень

3 травня – Всесвітній день свободи преси
5 травня – Міжнародний день боротьби за права інвалідів
8-9 травня – Дні пам'яті та примирення
9 травня – День Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні
13 травня – День матері в Україні
15 травня – Міжнародний день сім'ї
16 травня – День Європи
16 травня – Національний День науки в Україні (третя субота травня)
17 травня – Всесвітній день інформаційної спільноти
17 травня – Всесвітній день пам'яті померлих від СНІДу (третя неділя травня)
18 травня – Міжнародний день музеїв
21 травня – Всесвітній день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку
21 травня – День вишиванки (третій четвер травня)

22 травня – Міжнародний день біологічного різноманіття
23 травня – День Героїв в Україні
24 травня – День слов'янської писемності і культури
30 травня – День працівників видавництва, поліграфії і книгорозповсюдження
31 травня – Всесвітній день боротьби з тютюнопалінням

Червень

1 червня – Міжнародний день захисту дітей
1 червня – Всесвітній день батьків
5 червня – Всесвітній день охорони навколишнього середовища
8 червня – Всесвітній день океанів
9 червня – Міжнародний день друзів
12 червня – Всесвітній день боротьби з дитячою працею
13 червня – День визволення Маріуполя від незаконних збройних формувань
15 червня – День захисту людей похилого віку (Всесвітній день розповсюдження інформації про зловживання відносно літніх людей)
21 червня – День батька (День тата) (третя неділя червня)
22 червня – День скорботи і вшанування пам'яті жертв Війни в Україні
26 червня - Міжнародний день боротьби зі зловживанням наркотиками і їх незаконним обігом
28 червня - День Конституції України
28 червня – День молоді; День молодіжних і дитячих громадських організацій України (остання неділя червня)

Липень

6 липня – Всесвітній день поцілунку
8 липня – День родини
11 липня – Всесвітній день шоколаду
15 липня – Всесвітній день навичок молоді
15 липня – День українських миротворців
20 липня – День шахів в Україні
28 липня – День хрещення Київської Русі – України
30 липня – Всесвітній день протидії торгівлі людьми
30 липня – Міжнародний день дружби

Серпень

8 серпня – Всесвітній день кішок
9 серпня – Міжнародний день корінних народів світу
12 серпня – Міжнародний день молоді
15 серпня – Всесвітній день бездомних тварин (третя субота серпня)
23 серпня – День Державного Прапора України
24 серпня – День Незалежності України

Вересень

1 вересня – День знань
5 вересня – Міжнародний день благодійності
8 вересня – Міжнародний день грамотності
9 вересня – Міжнародний день краси
12 вересня – День українського кіно (друга субота вересня)
12 вересня – День фізичної культури і спорту (друга субота вересня)

13 вересня – День пам'яті жертв фашизму (друга неділя вересня)
19 вересня – День народження смайла
21 вересня – національне державне свято День миру
22 вересня – День партизанської слави України
24 вересня – Всесвітній день моря (останній четвер вересня)
27 вересня – Всесвітній день туризму
27 вересня – Всеукраїнський день дошкілля (остання неділя вересня)
30 вересня – Всеукраїнський День бібліотек

Жовтень

1 жовтня – День ветерана
1 жовтня – Міжнародний день людей похилого віку
1 жовтня – Міжнародний день музики
2 жовтня – Всесвітній день усмішки (в першу п'ятницю жовтня)
2 жовтня – Міжнародний день ненасильства
4 жовтня – Всесвітній день тварин
4 жовтня – Український День вчителя (День працівників освіти чи День освітянина) (в першу неділю жовтня)
5 жовтня – Всесвітній День вчителя
9 жовтня – Всесвітній день яйця (друга п'ятниця жовтня)
11 жовтня – Міжнародний день дівчаток
14 жовтня – День українського козацтва
14 жовтня – День захисника України
14 жовтня – день одного з великих православних свят запорізьких козаків «Козацька Покрова» («Покров Пресвятої Богородиці»)
15 жовтня – Всесвітній день боротьби з раком грудей
15 жовтня – Всесвітній день миття рук
16 жовтня – Всесвітній день здорового харчування
17 жовтня – Міжнародний день боротьби за ліквідацію злиднів
24 жовтня – Міжнародний день Організації Об'єднаних Націй (День ООН)
26 жовтня – Міжнародний день шкільних бібліотек (в четвертий понеділок жовтня)
28 жовтня – День визволення України від фашистських загарбників
28 жовтня – Міжнародний день анімації

Листопад

1 листопада – День народження Європейського союзу (Дата заснування ЄС)
7 листопада – День чоловіків (перша субота останнього місяця)
9 листопада – День української писемності і мови
9 листопада – Всеукраїнський день працівників культури та аматорів народного мистецтва
9 листопада – Міжнародний день боротьби проти фашизму, расизму і антисемітизму
10 листопада – Всесвітній день молоді
10 листопада – Всесвітній день науки в ім'я миру та розвитку
16 листопада – Всесвітній День гудзиків
16 листопада – Міжнародний день терпимості (толерантності)
18 листопада – День народження Діда Мороза
19 листопада – Всесвітній день чоловіків
20 листопада – Всесвітній день дитини

21 листопада – День Гідності та Свободи України
21 листопада – Всесвітній день привітань
25 листопада – Міжнародний день боротьби за ліквідацію насилля над жінками
28 листопада – День пам'яті жертв голодомору та політичних репресій (остання субота листопада)
30 листопада – Міжнародний день захисту інформації

Грудень

1 грудня – Всесвітній день боротьби зі СНІДом
3 грудня – Міжнародний День людей з інвалідністю
4 грудня – День замовлень подарунків Діду Морозу
5 грудня – Міжнародний день добровольців в ім'я економічного і соціального розвитку (Всесвітній день волонтерів)
6 грудня – День Збройних Сил України
9 грудня – Міжнародний день пам'яті жертв злочинів геноциду, вшанування їхньої людської гідності і попередження цих злочинів
10 грудня – День прав людини
13 грудня – День благодійництва в Україні (кожна друга неділя грудня)
14 грудня – День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС
15 грудня – Міжнародний день чаю
19 грудня – День святого Миколая
19 грудня – Міжнародний день допомоги бідним
20 грудня – Міжнародний день солідарності людей
26 грудня – День подарунків

Виробничо-практичне видання

Орієнтири-2020

Серія «За крок до планування»

Методичні матеріали до планування роботи бібліотек

Укладач: Шевцова М. Л.

Оформлення Ю. В. Шалаєва

Редагування Л. В. Козінченко

Відповідальний за випуск Ю. С. Василенко

